

Taalpost 1395

woensdag 30 januari 2013

Redactie: Erik Dams en Marc van Oostendorp; uitgave: [Genootschap Onze Taal](#)

1. Taalnieuws

- De Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) heeft scherpe kritiek op de taalplannen van Vlaams minister van Onderwijs Pascal Smet.

Bron: [Deredactie.be](#)

- Duits, Russisch, Chinees en Arabisch zijn erg in trek bij jongeren in Portugal.

Bron: [Presseurop](#)

- De aftreerede van koningin Beatrix had de vorm van een cirkel.

Bron: [Neder-L](#)

2. Opinie: wat als Chinees het nieuwe Latijn was?

China domineert binnenkort de economie en de wetenschap. Daarom is het een goed idee om intelligente scholieren Chinees te laten leren. Chinees is voor hen een even grote uitdaging als Latijn, dat zijn positie als taal van de wetenschap helemaal verloren heeft. Geert De Schutter, buitengewoon hoogleraar aan de Universiteit Gent, licht die stelling toe in een opinieartikel in *De Standaard*: ['Wat als Chinees het nieuwe Latijn was?'](#) En Bram Demulder, onderzoeker aan de KU Leuven, [reageert](#).

[Taalverloeding, taaladvies, de herkomst van namen – bestel boeken over boeiende taalonderwerpen bij Onze Taal.](#)

3. Extra: woordenboekje Veldritvlaams voor Amerikanen

Zaterdag en zondag vinden in de Amerikaanse plaats Louisville de wereldkampioenschappen veldrijden plaats. Amerikanen zijn gek op de volkse sfeer die vooral in Vlaanderen rond 'cyclocross' hangt. Daarom heeft het Engelstalige *Cyclocross Magazine* een woordenboekje gepubliceerd dat Amerikanen in staat stelt de renners in het 'Vlaams' aan te moedigen: [Get Your Flemish On](#).

De gratis e-mailnieuwsbrief Taalpost verschijnt op maandag, woensdag en vrijdag. Zie voor het archief www.taalpost.nl. Afmelden kan [hier](#). U kunt Taalpost ook volgen via Twitter ([@Taalpost](#)).

Taalpost 1394

maandag 28 januari 2013

Redactie: Erik Dams en Marc van Oostendorp; uitgave: [Genootschap Onze Taal](#)

1. Taalnieuws

- Kid President, een piepjonge Amerikaan, boeit de wereld met zijn enthousiasmerende spreekvaardigheid.

Bron: [De Standaard](#)

- Het Duits verliest aan belang als wetenschapstaal.

Bron: [Die Welt](#)

- Bretonse taalactivisten hebben twintig verkeersborden weggehaald, omdat die niet tweetalig Frans-Bretons zijn.

Bron: [Ouest-France.fr](#)

2. Taaltip: *doorsnee(-)burger*

In *doorsneeburger* mag een streepje worden toegevoegd voor de duidelijkheid, maar dat is niet verplicht. Het is een [samenstelling](#), en samenstellingen worden aaneengeschreven. Het is dus ook *doorsneebaar*, *doorsneemaandag* en *doorsneeoplossing*. Nogmaals: een streepje invoegen mág (behalve bij dictees), maar hoeft niet.

In bijvoorbeeld *doorsnee-Belg* en *doorsnee-Nederlander* is een streepje wél verplicht, omdat deze samenstellingen een hoofdletter bevatten. Het streepje hoort ook in [samenstellingen met een afkorting](#) te staan, zoals *doorsnee-cd*. Hetzelfde geldt voor bijvoorbeeld *doorsnee-inwoner*: er moet worden voorkomen dat de *e* en de *i* op elkaar botsen (dit wordt [klinkerbotsing](#) genoemd).

Houdt u van taal? Dan is het tijdschrift *Onze Taal* zeker iets voor u. Een proefabonnement (5 nummers) kost maar 18 euro!

3. Extra: Fyra rijdt én rijmt moeilijk

De Fyra-trein rijdt voorlopig niet meer en is het voorwerp van spot en ergernis. Gelukkig is het ook moeilijk rijmen op *Fyra*. Dat [zegt een opgeluchte medewerker](#) van het bureau dat de namen [Thalys en Fyra](#) bedacht.

Maar uit de reacties op de uitspraak van deze medewerker en op een tweet van [@Taalpost](#) blijkt dat de naam *Fyra* velen wel tot rijmen aanzet. Zo twitterde @zegdw: "Al kreeg ik Italiaanse lira, nog liever een Zafira met bekleding van trevira dan een ritje in de Fyra." En @nicospilt schreef: "Fyra, een treinstel van de Wibra. En je betaalt flink extra. Doe mij maar een portie viagra."

De gratis e-mailnieuwsbrief Taalpost verschijnt op maandag, woensdag en vrijdag. Zie voor het archief www.taalpost.nl. Afmelden kan [hier](#). U kunt Taalpost ook volgen via Twitter ([@Taalpost](#)).

Taalpost 1393

vrijdag 25 januari 2013

Redactie: Erik Dams en Marc van Oostendorp; uitgave: [Genootschap Onze Taal](#)

1. Taalnieuws

- Frankrijk doet het woord *hashtag* in de ban.

Bron: [NOS](#)

- Aan de Universiteit Leiden wordt al 400 jaar Arabisch bestudeerd.

Bron: [Universiteit Leiden](#)

- Populair op Twitter: de uitdrukking 'Je bent zelf een ... (kwarksalade / persoonlijke hotspot / pendelbus)'.
Bron: [Neder-L](#)

2. Spreek van de week: *opgelegd pandoer*

Op de website van Onze Taal verschijnt (bijna) iedere week de uitleg van een spreekwoord. Deze week is dat bijvoorbeeld [dat is opgelegd pandoer](#). Hoe komt het Hongaarse woord *pandoer* in het Nederlands terecht?

Onze Taal heeft ook een [Facebookpagina](#), met op maandag t/m donderdag puzzels, quizen, tips, discussies en weetjes en elke vrijdag [leuke taalkronkels](#).

3. Extra: woorden van de dag

Een van de mooiste, actiefste, beste, intelligentste en informatiefste Nederlandstalige websites over taal is ongetwijfeld [Taalbank](#), waarop Ton den Boon, de Nederlandse hoofdredacteur van Van Dale, bijna iedere dag een gloednieuw woord uit de krant opdiept en verklaart. Deze week bijvoorbeeld *energieatol*, *jihadgordel* en *plofpool*.

De gratis e-mailnieuwsbrief Taalpost verschijnt op maandag, woensdag en vrijdag. Zie voor het archief www.taalpost.nl. Afmelden kan [hier](#). U kunt Taalpost ook volgen via Twitter ([@Taalpost](#)).

Taalpost 1392

woensdag 23 januari 2013

Redactie: Erik Dams en Marc van Oostendorp; uitgave: [Genootschap Onze Taal](#)

1. Taalnieuws

- Turkije is vanwege een verbod op het Koerdisch veroordeeld tot het betalen van schadevergoedingen aan Koerdische politici.

Bron: [Europe Online Magazine](#)

- Het gaat weer wat beter met de belangstelling voor het Duits op Franse scholen.

Bron: [Libération](#)

- Een Nijmeegse promovendus heeft onderzocht hoe wij stemmen kunnen herkennen.

Bron: [persbericht Radboud Universiteit Nijmegen](#)

2. Taalgebruiker van het jaar: Louis Couperus

Het weblog *Over straatnamen, met name* besteedt deze week aandacht aan Couperus. In dit Couperusjaar (de schrijver werd 150 jaar geleden geboren) heeft de blogger [nagegaan welke straten er allemaal genoemd zijn](#) naar de beroemde schrijver of naar romanpersonages zoals Eline Vere of Leonie van Oudyck.

Overigens vindt er eind mei een congres plaats in Den Haag over [de taal van Couperus](#), waarvoor liefhebbers zich nog altijd kunnen inschrijven.

Onze Taal op Twitter: [Onze Taal](#) | [Taalpost](#) | [Woordspot](#) | [Spelen met taal](#)

3. Extra: discussie over het Engels

"I'm a social democrat", sprak Jeroen Dijsselbloem gisteren bij zijn aantreden als voorzitter van de Eurogroep. In het Engels, terwijl er in de eurozone slechts één Engelstalig land is (Ierland). Op het weblog voor de neerlandistiek Neder-L wordt [over die kwestie gediscussieerd](#): waarom vinden wij het eigenlijk zo natuurlijk dat het Engels langzaam maar zeker dé taal voor internationale communicatie wordt? En zal dat ooit nog kunnen veranderen?

De gratis e-mailnieuwsbrief Taalpost verschijnt op maandag, woensdag en vrijdag. Zie voor het archief www.taalpost.nl. Afmelden kan [hier](#). U kunt Taalpost ook volgen via Twitter ([@Taalpost](#)).

Taalpost 1391

maandag 21 januari 2013

Redactie: Erik Dams en Marc van Oostendorp; uitgave: [Genootschap Onze Taal](#)

1. Taalnieuws

- Het nieuwe gemeentebestuur van Bilzen wil af van de Engelse slogans in de stad.

Bron: [De Standaard](#)

- Hoe moet de naam van de nieuwe Russische burger Depardieu precies in cyrillische letters geschreven worden?

Bron: [Language Hat](#)

- Volgens experts kunnen kleuters die te vroeg leren schrijven aan 'schoolmoeheid' gaan lijden.

Bron: [Het Nieuwsblad](#)

2. Taaltip: de *deprimerendste/meest deprimerende* dag van het jaar

Veel media besteden vandaag aandacht aan het fenomeen '[Blue Monday](#)' – de derde of vierde maandag van januari, die uitermate deprimerend zou zijn. De belangrijkste redenen daarvoor zijn dat het volhouden van de goede voornemens voor het nieuwe jaar inmiddels is mislukt, de vakanties ver weg lijken en het weer over het algemeen grijs en guur is.

Dat roept een taalkundige vraag op: is het vandaag de *deprimerendste* of de *meest deprimerende* dag van het jaar? Het mag allebei, maar *meest deprimerende* is het gebruikelijkst. *Deprimerend* wordt namelijk vooral nog opgevat als werkwoordsvorm (het is een tegenwoordig deelwoord) en niet als bijvoeglijk naamwoord. Daarom is een omschreven overtreffende trap met *meest* gewoner dan een met de uitgang *-st*. Naast bijvoorbeeld *de meest bindende restrictie* is *de bindendste restrictie* zelfs niet mogelijk; *bindend* heeft hier een werkwoordelijke betekenis.

Vergelijkbaar met *deprimerendst/meest deprimerend* zijn bijvoorbeeld *de meest verrassende gebeurtenis* en *de meest fascinerende voorstelling*; de vormen *verrassendste* en *fascinerendste* zijn ook mogelijk, maar komen minder vaak voor. In *de vervelendste dag van het jaar* gaat de voorkeur juist uit naar de vorm op *-st*; *vervelend* is 'echt' een bijvoeglijk naamwoord.

De grootste kans op antwoord op uw spellingvraag: [het Witte Boekje editie 2012](#).

3. Extra: OT op NOT

Morgen begint in Utrecht de [Nationale Onderwijstentoonstelling](#) (NOT), een grote beurs voor mensen die betrokken zijn bij het onderwijs. Ook het Genootschap Onze Taal zal alle dagen aanwezig zijn met een stand. Voor bezoekers van de beurs heeft Onze Taal twee speciale aanbiedingen.

Wie een proefabonnement voor 9 maanden afsluit, krijgt de Taalkalender 2013 er gratis bij. Daarnaast is er de mogelijkheid een digitaal abonnement te nemen voor een hele school. Er zijn speciale lage tarieven voor onderwijsgemeenschappen. In de OT-stand (Jaarbeurs-hal 10, stand 10BV G055) krijgt u informatie over de mogelijkheden.

De gratis e-mailnieuwsbrief Taalpost verschijnt op maandag, woensdag en vrijdag. Zie voor het archief www.taalpost.nl. Afmelden kan [hier](#). U kunt Taalpost ook volgen via Twitter ([@Taalpost](#)).

Taalpost 1390

vrijdag 18 januari 2013

Redactie: Erik Dams en Marc van Oostendorp; uitgave: [Genootschap Onze Taal](#)

1. Taalnieuws

- Nijmeegse taaltechnologen hebben Folwt.net ontwikkeld, een slimme Engelstalige spellingchecker.

Bron: [Radboud Universiteit Nijmegen](#)

- De Vlaamse minister van Onderwijs Pascal Smet wil nagaan of alle leerlingen aan het begin van de middelbare school het Nederlands goed beheersen.

Bron: [De Standaard](#)

- Door de grappen van enkele Afghaanse studenten staan er onzinnamen in de landkaartapplicatie van Apple.

Bron: [Mashable](#)

2. Liedje van de week: 'La Tristitude'

Waar worden Franstaligen nu echt triest van? In het liedje '[La Tristitude](#)' bezingt Oldelaf een reeks [situaties](#) die een grote droefheid bij hem opwekken. Er zit zelfs een grammaticaal probleem bij: hoe vervoeg je het werkwoord *bouillir* in de 'subjonctif pluriel'? Of meer algemeen: ook Franstaligen [worstelen](#) met hun werkwoorden.

(advertentie)

Dinsdag begint in de Jaarbeurs in Utrecht de [NOT](#), de grootste vakbeurs in Nederland voor alle onderwijsprofessionals. Een evenement dat u [niet mag missen!](#)

3. Winnaar wedstrijd 'cd van de week'

In Taalpost 1384 vroegen we over wie het liedje '[Ploegsteert](#)' gaat. Het juiste antwoord was 'Frank Vandenbroucke', de overleden Vlaamse wielrenner.

De cd-box [Taalverloedering](#) gaat naar Frits Rommers. Veel luisterplezier!

4. Wedstrijd 'Boeren, burgers en buitenlui spreekwoordelijk geportretteerd'

In het januarinummer van *Onze Taal* staat een artikel over het gebruik van plaatsnamen in spreekwoorden en gezegden. In zijn boek [Boeren, burgers en buitenlui spreekwoordelijk geportretteerd](#) geeft Rien van den Broek meer informatie en veel voorbeelden.

We mogen twee exemplaren van dit boek weggeven. Beantwoord de volgende vraag: wat doet iemand als hij 'op z'n Urkers loopt'? [Mail uw antwoord](#) en adresgegevens vóór 31 januari naar de redactie van Taalpost.

De gratis e-mailnieuwsbrief Taalpost verschijnt op maandag, woensdag en vrijdag. Zie voor het archief [www.taalpost.nl](#). Afmelden kan [hier](#). U kunt Taalpost ook volgen via Twitter ([@Taalpost](#)).

Taalpost 1389

woensdag 16 januari 2013

Redactie: Erik Dams en Marc van Oostendorp; uitgave: [Genootschap Onze Taal](#)

1. Taalnieuws

- Er is discussie ontstaan over de spelwaarde van sommige letters bij scrabble.

Bron: [Deredactie.be](#)

- Morgen komt er in het Vlaams Parlement een historische commissie samen die een plan moet ontwikkelen om overstromingsgevaar van taalgrensoverschrijdende rivieren tegen te gaan.

Bron: [De Standaard](#)

- Jongeren gebruiken steeds vaker het woord *jood* om aan te geven dat ze iets *gaaf* vinden.

Bron: [Neder-L](#)

2. Quiz van de week: *Het spiegelpaleis*

Het spiegelpaleis is een quiz die uitgezonden wordt op Eén, het eerste televisienet van de VRT. Zes weken lang wordt bij 106 kandidaten uit Vlaanderen hun kennis over een bepaald onderwerp gepeild. De quiz vindt plaats in het Vlaams Parlement.

Vandaag (om 21.30 uur) gaat het over taal: hoe goed scoren standaardtaalsprekers, tussentaalsprekers en dialectsprekers? De schrijver Herman Brusselmans fungeert als taalexpert.

(advertentie)

Bent u werkzaam in de buitenschoolse opvang, het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs of het mbo? Dan mag u de NOT, de grootste vakbeurs in Nederland voor onderwijsprofessionals, niet missen!

3. Extra: Vraag&Antwoord en Vraag&Antwoord

Het Huus van de Taol en het Bureau Groninger Taal en Cultuur (BGTC) verrichten onderzoek naar zowel het [Gronings](#) als het [Drents](#) van alledag. Ze vragen aan sprekers van het Gronings of Drents een vragenlijst in te vullen over hun taalgebruik. Er bestaat een enorme variatie in beide streektaalen; daarom willen de onderzoekers uitzoeken wat als goed of niet goed Gronings en Drents beschouwd wordt.

De gratis e-mailnieuwsbrief Taalpost verschijnt op maandag, woensdag en vrijdag. Zie voor het archief www.taalpost.nl. Afmelden kan [hier](#). U kunt Taalpost ook volgen via Twitter ([@Taalpost](#)).

Taalpost 1388

maandag 14 januari 2013

Redactie: Erik Dams en Marc van Oostendorp; uitgave: [Genootschap Onze Taal](#)

1. Taalnieuws

- Waar komt het stopwoordje 'Goh!' vandaan?

Bron: [VRT Taalnet](#)

- Naar aanleiding van een column door Paulien Cornelisse licht de Taalprof het gebruik van de modale uitdrukking 'dan maar' toe.

Bron: [De Taalprof](#)

- De fluittaal Silbo Gomero, afkomstig van de Canarische Eilanden, mag zich verheugen in vernieuwde aandacht.

Bron: [BBC News Magazine](#)

2. Taaltip: 'Zullen we vanavond uit gaan eten?' / 'Zullen we vanavond uit eten gaan?'

Beide zinnen zijn correct, maar 'Zullen we vanavond uit eten gaan?' zal voor de meeste mensen het best klinken.

De constructie *uit eten gaan* is vergelijkbaar met *uit winkelen gaan*, *uit werken gaan*, enz.; daarmee wordt aangegeven dat een activiteit buitenshuis plaatsvindt. De klemtoon ligt hierbij op het woord dat die activiteit uitdrukt: *eten*, *winkelen*, enz. 'Zullen we uit eten gaan?' is een neutraal voorstel om iets te gaan doen (namelijk eten in een restaurant).

'Zullen we uit gaan eten?' is ook mogelijk; dan ligt de klemtoon eerder op *uit*. Die formulering benadrukt – sterker dan de andere woordvolgorde – dat iemand graag buiten de deur wil eten in plaats van thuis.

Overigens heeft Van Dale (2005) *uiteten* in deze betekenis als één woord opgenomen, maar alle andere naslagwerken kiezen voor *uit eten*.

Direct antwoord op uw taalvraag? Bel de [Taaladviesdienst](#).

3. Extra: vertaalwedstrijd *Ad Rem*

Het recentste nummer van *Ad Rem*, het tijdschrift van de Vlaamse Vereniging voor Zakelijke Communicatie (VVZC), ging over vertalen. De VVZC knoopt daar nu een [wedstrijd](#) aan vast: vertaal de Engelstalige missie van de Association for Business Communication in correct en vlot leesbaar Nederlands. De deadline is 30 januari 2013. De winnaar krijgt *Ad Rem* een jaar lang gratis in de bus.

De gratis e-mailnieuwsbrief Taalpost verschijnt op maandag, woensdag en vrijdag. Zie voor het archief www.taalpost.nl. Afmelden kan [hier](#). U kunt Taalpost ook volgen via Twitter ([@Taalpost](#)).

Taalpost 1387

vrijdag 11 januari 2013

Redactie: Erik Dams en Marc van Oostendorp; uitgave: [Genootschap Onze Taal](#)

1. Taalnieuws

- Een mis in het Brussels dialect trok vorige week een volle kerk.

Bron: [Het Nieuwsblad](#)

- Daan en Emma zijn nog steeds de populairste voornamen van Nederland.

Bron: [AD](#)

- Vrouwen die zichzelf bij de start van hun dieet als 'vet', 'dik' of 'papperig' omschrijven, zijn volgens een onderzoek gedoemd om te falen.

Bron: [Goedgevoel.be](#)

2. Video van de maand: wordcollider

De video '[wordcollider](#)' is gebaseerd op het idee van de deeltjesversneller (*particle collider* in het Engels, wat letterlijk 'deeltjesbotser' betekent). In het filmpje zie je zinnen op elkaar botsen en uit elkaar vallen in hun kleinste deeltjes, namelijk letters. Hoe die deeltjes er precies uitzien, hangt af van de fonetische eigenschappen van de klanken waarmee die letters corresponderen. Dat klinkt misschien ingewikkeld, maar het filmpje ziet er heel mooi uit.

De grootste kans op antwoord op uw spellingvraag: [het Witte Boekje editie 2012](#).

3. Extra: nieuwe Friese woorden

De Raad van de Friese Beweging heeft [een wedstrijd](#) uitgeschreven voor Friese equivalenten van nieuwe begrippen als *bodyscan*, *snuffelstage* en *sorrycultuur*. De prijs voor de mooiste inzending is een tabletcomputer. Vertalingen kunnen worden ingestuurd tot en met 20 januari.

Twee jaar geleden won *hipperhapke*, een vertaling van *insectensnack*. Vorig jaar werd *ferpofamtner* het nieuwe Friese woord voor *weigerambtenaar*.

De gratis e-mailnieuwsbrief Taalpost verschijnt op maandag, woensdag en vrijdag. Zie voor het archief www.taalpost.nl. Afmelden kan [hier](#). U kunt Taalpost ook volgen via Twitter ([@Taalpost](#)).

Taalpost 1385

maandag 7 januari 2013

Redactie: Erik Dams en Marc van Oostendorp; uitgave: [Genootschap Onze Taal](#)

1. Taalnieuws

- De gemiddelde e-mailer schreef vorig jaar genoeg woorden om een (kleine) roman te vullen.

Bron: [Smithsonian Magazine](#)

- Het zoeken naar woorden ('hoe heet het ook alweer ...') begint voor veel mensen rond hun vijftigste.

Bron: [Nu.nl](#)

- Een kwartier voorlezen per dag is goed voor de taalontwikkeling.

Bron: [Schrijven online](#)

2. Taaltip: *DNA(-)bewijs*

In samenstellingen als *DNA-bewijs* en *DNA-onderzoek* moet een streepje staan. Als een afkorting deel uitmaakt van een samenstelling, is een streepje verplicht. Het is bijvoorbeeld ook *muizen-DNA* en *planten-DNA*. Op onze [website](#) geven we een flink aantal samenstellingen met een afkorting.

Overigens is *DNA* zo'n ingeburgerde afkorting dat de hoofdletters niet meer nodig zijn. Ook *dna* (en *dna-bewijs*, enz.) is wat ons betreft mogelijk. Officieel is alleen *DNA* (met hoofdletters) juist.

Als een afkorting wordt uitgesproken als een 'gewoon' woord, wordt ze ook als 'gewoon' woord behandeld. Daarom staat er in bijvoorbeeld *horecapersoneel*, *latrelatie* en *pincode* geen streepje: deze samenstellingen worden net zo behandeld als *kantoorpersoneel*, *familierelatie* en *postcode*. Er mag wel een streepje voor de duidelijkheid worden ingevoegd, maar het is niet verplicht. Ook van dit type samenstelling hebben we een lijst op onze [website](#).

(advertentie)

Bent u werkzaam in de buitenschoolse opvang, het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs of het mbo? Dan mag u de **NOT**, de grootste vakbeurs in Nederland voor onderwijsprofessionals, niet missen!

3. Extra: De taalpassie van Milfje

Milfje Meulskens – zo noemen twee jonge onderzoekers van de Universiteit van Amsterdam zich, en onder die naam zijn ze nu een weblog over taal begonnen: [De taalpassie van Milfje](#).

De toon is soms provocerend: waarom zou je je druk maken over een verkeerde spatie in *Rijks museum*? Is *homo* nu wel of niet een scheldwoord? Maar de bloggers vertellen ook over hun eigen onderzoeksinteresses, zoals de vraag wat een taal transparant maakt en wat de relatie is tussen taal en recht.

De gratis e-mailnieuwsbrief Taalpost verschijnt op maandag, woensdag en vrijdag. Zie voor het archief www.taalpost.nl. Afmelden kan [hier](#). U kunt Taalpost ook volgen via Twitter ([@Taalpost](#)).